

2022-01-12

KU-anmälan

Granskning av regeringens hantering av beslut om föreskrifter enligt pandemilagen

Sverige har gått igenom en ansträngningarnas tid, där vår sammanhållning, våra samhällsfunktioner och vårt tålamod satts på prov. För somliga har ansträngningarna varit större än för andra. Pandemin har blottlagt kända försummelser av sjuk- och äldreården som borde ha åtgärdats för länge sedan i ett samhälle som prioriterar de sårbara. Många människor har betalat omätbara personliga pris. Att skydda liv och hälsa med ändamålsenliga åtgärder har under pandemin varit Sverigedemokraternas högsta prioritering. Det är klädsamt att ha respekt för att avvägningarna i krisens dimma sällan är lätta och ödmjukhet inför dem som bär det tyngsta ansvaret. Men krisen prövar också vårt demokratiska funktionssätt och vår rättsstat. Lika viktigt som det är att fatta beslut om stränga åtgärder när nöden kräver, lika viktigt är det att avstå när vågskålen tippas tillbaka.

Enligt den tillfälliga lagen (2020:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 har regeringen givits extraordinär delegation att besluta om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Den tillfälliga lagen är ett avsteg från regeringsformens utgångspunkt att begränsningar av enskildas grundlagsskyddade fri- och rättigheter ska ske genom lagstiftning av de folkvalda i Sveriges riksdag.

Av 6 § framgår att föreskrifter och beslut som fattas med stöd av delegationsbestämmelserna i den tillfälliga lagen får meddelas endast om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Av samma paragraf framgår att åtgärder måste vara proportionerliga och inte mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till *faror för människors liv och hälsa*.

Lagens ordalydelse ger inte stöd för att beslut om särskilda begränsningar är tillåtna för något annat syfte än att förhindra spridningen av covid-19. De måste därutöver anses vara *nödvändiga* för ett sådant syfte. Proportionalitetsprövningen ska dessutom göras utifrån en fara för människors *liv och hälsa*. Regeringen uttalade själv i proposition 2020/21:79 följande om de allmänna förutsättningarna att meddela begränsningar.

Sverigedemokraternas riksdagskansli

Besöksadress: Riksgatan 2

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

En första förutsättning bör vara att de särskilda begränsningarna är nödvändiga för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Det bör alltså finnas en koppling mellan begränsningen och den eftersträvade effekten på smittspridningen. Riksdagens ombudsmän och Riksidrottsförbundet anser att det är viktigt att föreskrifter och beslut inte gäller längre än vad som är absolut nödvändigt och att giltighetstiden omprövas kontinuerligt. Regeringen delar denna uppfattning och anser att det följer redan av det föreslagna kravet på nödvändighet.

Konstitutionsutskottet har i flera yttranden, bl.a. 2020/21KU6Y och 2020/21:KU11y, uttalat sig om regeringens normgivningskompetens enligt pandemilagen och betonat att åtgärder med stöd av lagen endast får vidtas när det behövs för att förhindra smittspridning samt understrukit vikten av träffsäkra och proportionerliga åtgärder för att begränsningarna av fri- och rättigheter ska vara så få som möjligt.

Det kan konstateras att beslut eller föreskrifter om särskilda begränsningar kan utgöra mycket ingripande åtgärder i förhållande till enskilda. Något konstitutionellt tolkningsutrymme som tillåter en extensiv tillämpning av den normgivningskompetens som riksdagen givit regeringen kan enligt Sverigedemokraterna inte komma i fråga på ett sådant område.

Mot beaktande av ovan hemställs att konstitutionsutskottet granskar om följande beslut om särskilda begränsningar som regeringen fattat under vintern 2021/22 legat inom regeringens normgivningskompetens enligt pandemilagen, eller om dessa borde ha underställts riksdagens prövning genom proposition.

1. Den 23 november 2021 fattade övergångsregeringen Löfven beslut i förordning som innebar att krav på vaccinationsbevis för deltagande vid bl.a. offentliga tillställningar. Beslutet följdes upp av regeringen Andersson som den 5 januari 2022 fattade beslut om en förordning som ger Folkhälsomyndigheten möjlighet att föreskriva om krav om vaccinationsbevis för att ta del av samhällslivet vid serveringsställen, platser för fritids- och kulturverksamhet, handelsplatser, platser för privata sammankomster och i långväga kollektivtrafik.

Möjligheten att ställa krav på vaccinationsbevis infördes i ett skede där omfattande infektionsgenombrott ägt rum, med hög smittspridning även mellan fullvaccinerade personer, och utan att vetenskaplig grund presenterats som talar för att åtgärden skulle ha någon effekt för att minska smittspridningen.

Konstitutionsutskottet bör granska om införandet av vaccinationsbevis varit nödvändigt för att förhindra spridning av covid-19 och om det var lämpligt av en övergångsregering att fatta ett beslut av så politiskt känslig natur.

2. På en pressträff den 10 januari 2022 meddelade statsminister Magdalena Andersson (S) och socialminister Lena Hallengren (S) att regeringen avsåg besluta om ytterligare restriktioner med anledning av pandemin, bl.a.

begränsningar av rätten att delta i allmänna sammankomster, som t.ex. demonstrationer, och av öppettider för serveringsställen.

Regeringsrepresentanterna anförde under pressträffen bl.a. att nya restriktioner införs *delvis för världens skull och samtidigt som det förekommer hög frekvens att luftvägsinfektioner som influensa och RS-virus.*

Konstitutionsutskottet bör granska om de vidtagna åtgärderna utifrån rådande lägesbild kan anses vara proportionerliga utifrån en konkret fara för människors liv och hälsa.

Henrik Vinge

Stockholm, 12 januari 2022